

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom se računa 10 kraje, za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četirstopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

V Ljubljani 15. julija.

Pred nedavnim časom smo na tem mestu poudarjali potrebo ustanovitve slovenskega narodnega političnega društva za vse Slovenko. Ta potreba je tem živejša, ker zdaj tu v središču nemamo nobenega čisto narodnega političnega društva, odkar je „Slovenija“ pobrala čudne reakcionarske elemente pokojnega katoliškega društva v sebi in je postala tako katoliško-politična kazina, t. j. pol cerkveno društvo. Zdaj so prvi koraki uže storjeni, da osnujemo Slovenci veliko politično „narodno društvo“. Osnovni odbor, v katerem sta tudi dva slovenska državna poslanca, dr. Vošnjak in dr. Razlag, je izdelal pravila in jih vladi predložil. Kakor smo uže predzadnjič povedali, je vlada na podlogi postavila za združevanja pravila našega svobodomiselnega političnega društva potrdila. Tu spodaj jih objavljamo, ob enem pa vse prijatelje prosimo, naj na podlogi teh pravil nabirajo stalnih udov, ki bodo k društvu pristopili. Kakor brž bode dovoljno število udov in druge priprave gotove, bode se društvo končno konstituiralo in se bode volil pravi odbor.

Pravila političnega „Narodnega društva“ v Ljubljani.

§. 1. Društvo ima namen v duhu svobode in napredka razširjati mej slovenskim ljudstvom politično izobraženje in narodno zavest, braniti narodne in državljanske pravice slovenskega naroda in povsipeševati ustavni razvoj avstrijske države.

Sedež ima društvo v Ljubljani.

§. 2. Društvo dela raznim načinom:

- a) sklicuje občne zbornice društvnikov,
- b) sklepa o političnih, narodnih in gospodarskih vprašanjih, in
- c) postavlja kandidate pri volitvah.

§. 3. Društvo si pridobiva sredstev po letnih doneskih društvnikov.

§. 4. Društvenik sme biti vsak polnoletni avstrijski državljani, a biti mora od odbora v društvo sprejet.

§. 5. Vsak društvenik ima dolžnost, da plača 20 kraje, na leto v društveno blagajnico, a pravico ima, da se sme udeležiti pri občnih zborih društva, voliti odbor, staviti nasvete in dobivati od društva izdane knjižice.

§. 6. Društvo opravlja svoje posle po občnem zboru in po odboru.

§. 7. Občni zbor se mora vsaj enkrat vsako leto v prvi polovici leta sklicati in ima pravico:

- a) da voli na eno leto predsednika, podpredsednika, denarničarja, tajnika in 6

udov odbora. Od vseh 10 udov odbora mora jih vsaj šest v Ljubljani stanovati; b) da izbere izmed udov dva pregledovalca letnih računov;

c) da sme društvena pravila prenehati;

d) razpust društva skleniti, in

e) sploh o vsem sklepati, kar postavi odbor na dnevni red občnega zbora.

Zbor veljavno sklepa, če je vsaj 12 društvnikov navzočnih.

Volitve se vrše po volilnih listih.

§. 8. Odbor opravlja društvene zadeve; sprejema in izključuje društvnike; pri sejah mora biti vsaj pet odbornikov navzočnih.

§. 9. Predsednik vodi društvo in ga zastopa proti vnanosti; tajnik oskrbuje pisarstva v društvenih zadevah, a denarničar društveno blagajnico.

§. 10. Prepričani mej društvniki vsled društvenih razmer rešuje brez priziva izbrano sodništvo, v katero voli vsaka stranka enega razsodnika, odbor pa imenuje predsednika.

§. 11. Ako društvo neha, odločuje odbor, kako se ima društveno premoženje za dobrotne namene razdeliti.

Osnovni odbor.

(Podpisi.)

Št. 4406.

Osnova društva na podlogi teh pravil se ne prepoveduje.

Od c. kr. deželne vlade
v Ljubljani 19. jun. 1874.

Metternich.

Slovenske narodne šole in nemščina.

(Konec.)

Morda pa misli kdo, da naj bi se zato mučil slovenski narodni učitelj s tujim jezikom, ker uživa večje pravice glede pravnih razmer, nego njegov nemški kolega na Štajerskem? Baš naopak. Kdo bi pa utegnil misliti, da zato, ker tudi nemški njegovi kolegi uče tuje jezike v narodnih šolah. Pa tudi ta motiv je po sredi otel, oboda pa nema! Ogledujmo si pa še cele države v tem. Uče li po Pruskem, Ruskem i. drg. tujščino po narodnih šolah? Ne! Mar ima slovenska deca za par kilogramov več možganov od nemške? Malo več skoro gotovo, toliko pa ne. Mar imamo slovenski učitelji tudi za filologijo poleg računstva kakovo mašino, s katero bi mogli več znanosti prisvojiti deci, nego učitelji družih narodnosti? Tudi ne. Mar ima slovenska deca več časa v šolo hoditi od nemške mladeži? „Keine spur“!

Pa kaj bi hotel še kdo o tem debatirati! Čitajmo nemškega pedagoga Ricketa, ki pripoveduje, da so bili tudi premnogi Rimljani in Rimljanke take šleve, da so o začetku razvijanja svoje literature (prav kakor naši renegati) hoteli svojim otrokom umetljivo

vcepiti tačas „nobel“ grščino (to je sedaj pri nas edino zveličalna nemščina) taka, da so z velikimi stroški nalašč iz Grčije dobivali grške péstunje svoje mladini. A to je bila hiša na pesek in Rimljani so še-le potem gospodje postali, ko so bili začeli zidati slovstvo na skalo — na svoj materini jezik. To velja tudi nam Slovanom!

Kakova pedagogična ničla bi mi še vedno utegnili ugovarjati: „Saj ne morejo iti naši otroci po svetu na Nemško, ako se ne uče v narodnej šoli nemščine.“ Takemu človeku, ki misli, da je ves svet Nemčija ter kaže, da ne zna geografije, rekel bi jaz: „Kaj pa, ako kdo drugi hoče iti na jug, vzhod ali pa zahod? Boljše je še morda, da si gre kdo v rodne kraje kruha iskati, koder rasto smokve in citrone, nego pa v Nemčijo, koder morajo odevati vinsko trsje. Zato bi pa torej trebalo, da bi v narodne šole upeljali vse evropske jezike, ako bi uže res hoteli biti ravnopravni glede kozmopolitike. To bi bila res lepa svoboda, a neizpeljiv bi bil tak plan! Tuje filologične studije so za srednje šole in univerze; ako pa ljudje želijo, da kaj več znajo njih otroci, nego se uče na narodnej šoli, tem pa je svoboda dana, da si zidajo mestjansko šolo.

Glede nemščine po slovenskih narodnih šolah pa bode učiteljskim poslancem prav za prav reševati pitanje o določevanju učnega načrta pri nemškem poduku na dvojezičnih (utrakvističnih) narodnih šolah. To se zna, baš v tem „grmu bode tičal zajec.“ Naši nasprotniki bodo morda skušali o tej priložnosti dokazati, da take šole bi morale biti v vsacem trgu, da je le kdo ondi svoje dni visoki cilindri in pokončni ovratniki nosili, da, kdo utegne biti tako pameten, da poreče, ka vrh Pohorja tudi treba „utrakvističnih šol! Proti takim „ultra tajč“ treba aktivnega upora, pasivno nasprotovanje ne pomaga — nič! Še menj pa sme kdo prikimovati! Izgovornost in jedrovito utemeljevanje mora biti gg. poslancem na razpolaganje pri tej priliki. Utrakvistično podučevanje je vsakako veliko zlo na narodnej šoli. Po deželi pa treba taciš šol samo po granicah mej Slovenci in Nemci; po drugod po Slovenskem pa, kjer se je morda kakovšna Kovevska duša etablirala ter ondi v šolo pošilja svojega dečka, naj se ne misli na „utrakvistiko“, kakor tudi Nemcem za to celo nič mar nij, ako pošilja več Slovencev na Nemškem svojo dečo v šolo. Bodi si v mestih, bodi si po Granicah, koder se družijo Slovenec z Nemcem, zahtevati morate gospodje enakopravno po 19. §. državnih osnovnih postav glede utrakvističnega poduka po narodnih šolah. Pred se Vam nij

spuščati v noben „kompromis“, predno se Vam tudi od nemške strani za Slovence taisto ne zagotovi. Sicer pa jaz mislim, naj se po taci krajih šolska deca po narodnosti loči v paralelne razrede, ako je mogoče do- tičnim krajem imeti večrazredne šole, sicer pa naj bi se napravile ondot poldnevne (?) šole, v katere bi pa morala deca strogo vsaj 8 let v šolo hoditi. To bi bilo na korist šolstvu obeh narodnostij, kar jaz smatram za manjše zlo.

Torej, štovani gg. kolegi! ki pojdete v Gradec k dež. uč. konferenciji 23. sept. t. l. ne zabite, da Vas šolska gospodstva zato tja kliče, ker ste šolstveni strovniki, da se po tem uredi podučevanje. Kažite svetu, da ste svobodni pravi, karakterni sloven- ski pedagogi, ki svojega značaja ne pro- daste za par komplimentov in zato, če Vam kdo pred zbornico krepko stisne roko. Za- radi tacega energičnega postopanja bodo Vas štovali celo nasprotniki naši, še bolje pa Vam bomo odobraval izvrstno vedenje mi Slovenci, ako boste pravi — Aristidi. B. P.

Politični razgled. Notranje dežele

V Ljubljani 15. julija.

V **Pragi** so izvoljeni češki kandi- datje v deželni zbor z nenavadno veliko večino. Staro- in mladočehi so tukaj složno postopali proti Nemcem. Sploh so pokazali mladočehi, da jim je prva — narodna stvar. Ko bi stari ne bili tako zagriznjeni in zaslepljeni in se ne vtilak ultramontanizem, bi prepričali nikoli ne bil prišel do te ostrasti. — Denes je ožja volitev mej dr. Sladkov- skim in njegovim protikandidatom.

Cesar se je v Išlo s pruskim cesarjem 14. t. m. sešel. Političnega pomena menda ta shod nema nobenega.

Srbski knez Milan je v nedeljo po- poldne na Dunaj prišel in ostal v hotelu „goldenen Lamm.“

V **Gradci** je osem delavskih društev razpuščenih, ker se je našlo, da imajo mej soboj skrivno socijal-demokratsko zvezo. Zraven Tauschinskega je več delav- skih voditeljev zaprtih.

Ogersko ministerstvo je zopet uda- rec dobilo. 13. t. m. je minister za tr- govino odgovarjal na neko interpelacijo glede cola pri uvažanju žita. A zbornica njegovega odgovora nij hotela na znauje vzeti z 91 proti 80 glasom (več poslancev nij bilo na- vzočnih). Torej zopet mala nezaupnica in še malo več zmešnjave.

Vnanje države.

Srbski knez Milan gre meseca julija italijanskega kralja obiskat. Kakor v Parizu, na Dunaji in v Londonu bode tudi v Rimu brez posredovanja turškega poslanca sprejet, kakor vsak neodvisni vladar. Turčija seveda kislo gleda, a kaj si hoče. Ona je uže tako utopljena v svoje finančne in druge homatije, da mora vesela biti, ako se svet zanjo ne briga, ne da bi ona iskala preprirov.

V **francoski** narodni skupščini je predložil radikalec Brisson imenovanje ko- misije, katerej se ukaže, da ima preiskati, ali se Saint-Genest, ki je pisal uže omenjeni članek v „Figaro“, ne bi sklical pred na- rodno skupščino. Nujnost tega predloga se je z 341 proti 257 glasom ovrгла. — Mo- narhistična stranka čuti, da je predalet se- gala proti Mac-Mahonu. „Univers“ tedaj iz- reka, da skrajna desna nij protivna maršalu Mac-Mahonu niti sedemletni dobi njegovih oblasti, a ona ne dopušča, da bi to prizna- nje obsodilo monarhijo. Desnica hoče brez opozicijskega duha stopiti v posvetovanje ustavnih postav, spominjajoča se, da je Mac- Mahon udan stvari reda in da se nanj šteti dá pri obrambi človeškega društva.

Karlisti bi radi oprali svoje nečlo- veško ravnanje proti ranjenim in ujetim re- publikancem s tem, da svoje protivnike ob- rekujejo. Doregaray, vodja karlističnih čet, izgovarja se, da je republikanska armada tako divje ravnala proti Karlistom, da je vsled tega on (Doregaray) ukazal, naj se precej ustrelji vsaki ujeti republikanec. Vse na čast božjo in sv. matere božje! Špan- ska vlada je razposlala okrožnico, v kateri odločno preklicuje po Doregarayu raz- trošene laži.

Umor nemškega stotnika Schmida, dopisnika „Voss. Zeitg.“, kateri je bil od karlistov ujet in ustreljen, kaže krvoločnost in divjost karlistov - tolovajev. Še celo do- pisnik strogo konservativne „Kreuzzeitg.“ obsojuje celo vojakovodstvo karlistov ter pravi, da karlistična vojska je samo upor fanatičnih katolikov pod vodstvom spridenih farjev. Ti ljudje, katerih prva beseda je „dios“, postali so morileci nedolžnih ljudi, ki so od svojih vlad bili na bojišče poslani.

Knez **Bismark** je precej potem, ko ga je bil tuj človek napal, sam šel k za- prtemu napadniku, ki se Kulman piše, da bi ga izpraševal. Kulman je priznal, da je imel namen Bismarka umoriti. Izpovedal je, da ima več pomagačev a kaj natančnejšega se nij dalo iz njega spraviti. Vsi vlaki, ki so šli ta dan iz Kissinga, so se preiskavali po sumljivih oboah, a brez vspeha. V Schweinfurtu pak so zgrabili nekega duhov- nega gospoda, kateri se je tamo iz Kissing- gena bil pripeljal in na sumu bil, da je v zvezi z napadnikom. Kulman je po svojem opraviilu sodar in ud nekega katoliškega dru- štva. V poslednjih dneh so ga baje večkrat videli v društvu katoliških duhovnikov.

Po najnovejšem telegramu je tega fanta Kulman zapeljal **duhoven** Hauthaler iz Walchsena pri Kufsteinu. Tega obdolženega farja so v Schweinfurtu uže ujeli in zaprli.

Na **Portugalskem** so se vršile volitve v poslansko zbornico. Izmej dozda izvolje- nih poslancev je 37 vladnih privržencev in samo štirje nasprotniki. Republikanci nikjer nijso zmagali. V Lissabonu in Oportu so vladni kandidati izvoljeni.

V **srednji Aziji** si Rusi in Angleži, če prav na tihem nasproti delajo. Rusi si skušajo zdaj tudi na zapadni meji Kitaj- skega tal pridobiti ter so posedli Kuldšo, katero se je odtrgalo od Kitajskega. Ob enem pa so Angleži kašgarskega vladarja Ghazija za sebe pridobili. Kljub temu v jav- nosti Rusi in Angleži kažejo najboljše mej- sobno prijateljstvo in so celo se dogovorili, kako hočejo skupno proti Kitajcem postopati.

Turčija in Perzija imati uže dalje časa prepir zaradi nekega nomadiškega rodu, katerega perzijska vlada zadržuje, a turška zahteva, da se vrne. Do boja menda ne pride, kajti niti Turek, niti perzijski šah nemata volje, svoje slabe moči skušati.

Dopisi.

Iz Ljubljane 13. jul. [Izv. dop.] Če kak človek naj blažje svoje moči ves čas svojega življenja obrača v uresničenje kake vzvišene, za vse človeštvo veljavo ima- joče ideje, a potem kadar se nagne solnce njegovega življenja k zatonu in so mu ope- šale njegove zmožnosti, prejmele od onih, za katerih principe se je boril, grdo nehva- ležnost za svoj trud in svoj pot: je to go- tovo žalosten položaj.

Vsakemu izobraženemu Slovcu je zna- no ime našega čestitega rojaka Franja Pirca, ki je bil eden prvih, kateri so šli bratom po Adamu Indijanom v severni Ameriki oznanjevat Kriščovo vero na edi- nega dobrega boga in ondi širit ideje kr- šćanstva in ljubezni. Preveč je znano, kar je storil ta poštenjak mej divjaki za kulturo in njih „časno in večno srečo“; nij nam

treba torej govoriti o njegovem blagem de- lovanji, marveč progovorim denes o ža- lostnih okoliščinah, v katerih se zdaj sivi starček, uže na robu groba, nahaja. Pisalec teh vrst, slišavši o njegovem žalostnem sta- nji, se je osmélil čestitega moža te dni obis- kati in prepričal se je z lastnimi očmi, da je njegov stan res usmiljenja vreden. Če- stiti mož stanuje v špitalskih ulicah hiš. št. 266 pod streho v majheni zaduhli sobi mej ubogimi dijaki!!!

Tožil nam je stari gospod, da mu ne prihaja od nikoder nobena podpora in ko nam je v spomin svoje prijaznosti poklonil nekatere iztise svojih ravno tiskanih „pesmi“, ter mu je pisatelj teh vrst s prošnjo izročil majheno povračilo za tiskarne troške, je ubogi mož ginjenim srcem prejel mali zne- sek rekoč „Saj nij treba, a ker mi je sila, hvaležen prejemem vaš dar in molil bom za vas“.

Monsignor Jaran, kaplan Klun! Kako neutrudno delata vidva propagando za ubore- ga jetnika v Vatikanu, ki leži na slami(?) in nema kaj jesti(?) ne se s čem obla- čiti(?) ali vesta vidva, v kakih okolištinah se nahaja čestiti gospod Pirec, vaš stanovski brat? „Danica“ pošlje vsako leto na tisoče frankov v Rim, da dobodo Jarani in Costi odtam pohvalo, katero z ostentacijo objavlja potem svojim bralcem; ali je pa to lepó, pametno, ali je to humaniteta? Pri vsaki priliki prosijačita za kako cerkev na Go- lovci in za cerkev pri sv. Florijanu in za vse druge nepotrebne reči; star véteran in sodelavec v vinogradu gospodovem, rojak, pa v svojih zadnjih urah starega življenja, ter v vaši soseski živéč, trpi po manj- kanje v vsakem obziru? Kje je tu kr- šćanska ljubezen? Misliti se ne morem, da bi vi, ljubljanski duhovniki, tega ne znali. Pustite torej nabore za bogatega papeža in bratu pomagajte! (Mi uže vemo nasledke tega dopisa; zdaj stoprv bodo č. starega gospoda obsuli in rekli; taji, reci da nij res. To je klerikalna šega po vsem svetu. Ur.)

Iz Vipave 10. julija. [Izv. dop.] Da je g. šolski nadzornik Pirker nasprotnik naših slovenskih narodnih teženj, to je istina. A meni naj bode dovoljeno denes da ga v svojo obrambo vzamem, ker tudi političnemu nasprotniku se mora prav dati, kadar ima prav. Torej pomnite, ne za to, ker je nem- škovalni liberalec in tudi ne iz golega „sov- raštva“ do cerkve ali duhovščine, kar kle- rikanci tako radi trde, če se jim kaj ne- ljubega v obraz pove, ker pametno in brez sumničenja odgovoriti ne znajo, — ampak iz resnicoljubja hočem g. nadzornika za- govarjati, ker nam svobodomiselnim narodnim Slovcem gre za stvar in ne za osebo. Se ve da, naši pobožneži nijso taki.

Zmeniti se mi je denes s pravničarjem „velikanom“, t. j., z brezdomovinsko dunajsko „domovino“ recte „Vaterland“. Ta zbog svoje lažnjivosti in čudne logike obče znani reakcionarni list, je prinesel v svoji številki od 7. julija dopis iz Notranjskega, v katerem prav pridno prazno slamo mlati.

Na to, kar o pozdravu „hvaljen bodi Jezus Kristus“ in o mrženji g. nadzornika do tega pozdrava piše, mi nij treba niti od- govarjati, ker sam g. dopisnik si ne upa pozitivno trditi, temveč le sumničati t. j. modro pristavlja: „wie verlautet“; in če bi se bila ta govorica tako razširila, kakor si „Vat.“

dopisnik domišljuje bil bi moral vendar tudi jaz kaj o tem slišati.

Kar se tiče „einen von den drei Lehrern“ katerega kot „strengverfassungstreu“ in kot „Urliberaler“ denuncirate, moram svetu povedati, da je oni tretji učitelj jako miren pošten in priljubljen mož, ki ima pa le ta greh v vaših očeh, da ima nekoliko boljši pojem o lojalnosti nego vi. Če z vsakim prijazno občuje, tako z liberalcem kot s klerikalcem, kar je tudi lepo in posebno na deželi v pospeh socijalnega življenja jako potrebno, in če svojemu predpostavljenemu, bodi-si uže tak ali tak, nepokornega obraza ne kaže — bogme se še nij nad svojo narodnostjo prav nič pregrešil — ako proti njej ne dela. — Zakaj hočete po sili iz njega renegata napraviti, kar on nij in tudi neče biti?

Da je g. nadzornik o učiteljih in o šoli povpraševal v neki gostilnici, to je, kratko rečeno, gola laž; saj je dva dni tukaj šolo inspiciral, torej je imel dovolj prilike, se sam o njenem stanju prepričati.

Laž je, da je g. P. po dveh učiteljih v neki gostilni hrabro udrihal; res je pa, da je marsikdo drugi po tukajšnjih učiteljih mahal, na kar je pa g. nadzornik vedno molčal. Edino, kar je enkrat rekel je to-le: „Še nikoli se mi nij kaj tacega prigodilo, da bi moral kot nadzornik, v prvem razredu ljudske šole sam podučevati.“ Stvar je pa taka-le: Eno popoldne, ko je uže v šolo odzvonilo, gre ta nadzornik, da bode pri podučevanju navzočen. Čas je uže bil, da bi bili učitelji vsak v svojem razredu. Ko pa g. nadzornik v I. razredu še vedno ropot in krik sliši, gre gledat kje je učitelj, — a tam nij bilo ni sledu ni tiru in ko tudi nij bilo nobenega ki bi izostanje dotičnega učitelja opravičil, jel je g. nadzornik sam podučevati. — Kaj da je delal g. učitelj P., tega ne vemo le toliko vemo, da smo opoldne še zdravega videli.

Tako se godi šolam v klerikalnih rokah. Potem se jezite, če g. nadzornik na to dela da temu učitelju občinsko tajništvo iz rok vzame. Učitelj le naj ima postranski zaslužek, pa ne tak, ki ga v njegovih šolskih dolžnostih opovira, da se pa služba občinskega tajnika se službo učitelja, zlasti v tako velikih občinah kot je Vipavska, ne strinja, je lahko umevno, in da se šola zanemarja, je imel g. nadzornik sam priliko se prepričati — ergo so njegovi poznejši koraki ki jih je v tej zadevi storil čisto opravičeni. (Nam učiteljske razmere vipavske nijso tako znane, da bi mogli moralno odgovornost za vse tu navedene reči prevzeti; vendar ker dopis izvira od dopisnika, ki nam je dozdej vselej istino pisal, in ker „Vaterlandovcev“ lažljivost poznamo, ne moremo mu vzkračati prostora. Uredn.)

Še Starega trga pri Loži, 14. jul. [Izv. dop.] Kakor povsod, tako tudi pri nas nij vse dobro in gladko. Z velikim veseljem se je ustanovilo v naši dolinici čitalniško društvo, katero pak dan za dnevom slabše napreduje. Kdo je kriv kakor odbor? Da bi se temu v okom prišlo, napovedal je odbor občni zbor, kateri se je dne 17. aprila t. l. sešel. Namesto blagajnika žup. B. L., kateri nij hotel več za društveni imetek skrbeti in je potem še kakor društvenik izostal, je izvoljen g. Peče trgovec v Starem-trgu. Predsednik, namestnik in tajnik so pa

prejšnji. Da g. župnik nij hotel več za društvo skrbeti kakor ne društvenik biti, temu je uzrok duhovenska prenapetost posebno od strani kaplana J., kar nam spričuje prejšnje kakor sedanje vedenje. Pred volitvami v državni zbor so bili vsi trije duhovni dan za dnevom v naši čitalnici, vedli so se kakor „zvesti sinovi“ narodne čitalnice. Ker pa od vrlih volilcev Starotrške županije ni enega glasa nij kandidat klerikalcev grof Hohenwart dobil, so se duhovni tudi iz socijalnega življenja nazaj potegnili. To je uže l. l. v 7 št. „farovškega lista“ dopisnik iz Loža tudi poročal, da so Starotrške občine volilci razen c. k. poštárja, sami gostilničarji bili in sploh govorili, kakor da so Ložanje politični neizvedenci; klerikalcem so le mežnarji, ki same fajmoštru kimajo pol. izvedenci! Gospoda, opozoriti vas še moram, da vsi tisti sé prizm. Kramarjem vred, katere le Vi obreknjete vedo koliko je uže ura odbila, in ako treba, kolikor Ložane poznam, vsako leto za državni zbor voliti, bode se gotovo od nas ravno tako vršilo kakor v zadnjič: živio dr. Razlag! Kajti klečeplazov smo se enkrat za vselej naveličali in smo tudi prepričani, da naš vrli poslanec prav dobro za nas skrbi. Ker je to tako, čemu se ne bi mogli v družabnem življenju na narodni podlagi lepo razumeti?

Tedaj svetujem, in kolikor je meni znano tudi vsi društveniki, naj se sl. odbor čitalniški „vkup vzame“ in naj bolje za čitalniški napredek skrbi kakor do sedaj, drugače bi prihodnji odbor preveliko posla imel, ali pa še celo napak popraviti ne mogel. Gg. kaplanom pa, mesto da vrle Ložane in poštene Bégunjce s takimi ps ovkami po listih obirajo: naj bolje nevedno ljudstvo o živino-reji in poljedelstvu podučevati poskušajo, sicer svoj brevir bero!

Iz Trsta 13. julija [Izv. dop.] Včeraj je rojanska čitalnica obhajala svojo sedmo obletnico, in to sijajneje, nego kedaj poprej. Tu vam je bila vojaška godba vašega ljubljanskega polka, tu „balon“, ki se pa žalibog nij mogel materi zemlji iz naročja iztrgati; tu umeteljni ogenj, tu krasno petje novega čitalniškega zbora, ki nas je tiho pripravil se, baš veselo iznenadil, in od katerega še mnogo veselih večerov pričakujemo, potem drugi tržaški čveterospev, katerega bi ne mogel prehaliti, in ki bi tudi Vas v tem oziru blazirane (? Ur.) Beloljubljance navdušil. Dalje nam je bila igra „Ona me ljubi“ dobro in fino predstavljena, itd. Da, tudi slavnostni govor je bil, s katerim pa vas ne mislim, dolgočasiti. Nehvaležno delo, vezanje otrobov, pa kaj če tudi povedati, nesrečni tak govornik, posebno pa če v isti osebi to uže tretjič ali četrtič opravljati mora. Vsaka moč se mora skrhati, za to pa sem jaz tega mnenja, da je dobro, če vsako leto nove in druge moči v odbor tacega društva pridejo, da breme ne leži vedno na istih plečah. Gosp. predsebnik i cel odbor mi ne bodo zamerili temveč hvaležni za to opazko. Posebno pa g. tajnik, ki je toliko truda, toliko časa, toliko jada žrtvoval, a za vse to le malo hvale, še manje slave žel, da nehvaležnost mu je plačilo, in to od take strani, od katere bi si je smel najmanje pričakovati. Sreča čitalnična, da jej je tajnik mož, ki hvale ne išče, i nehvaležnost prezira. Veselica je trpela v rano jutro v lepi radosti in slogi, bila je ne navadno mnogobrojno obiskana, in bode

gotovo vsem obiskalcem v blagem spominu ostala, bolje nega onemu možu, ki je največ da ne rečem vse sijajnost veselice storil, a zato končno še razžaljen bil. Naj te za to kolikor mogoče moj srčni „živio“ potolaži dragi i vrli Damjane.

Domače stvari.

— (O osodi novomeške gimnazije) je bilo tedni po Ljubljani več glasov raztrošenih. Eni so govorili — ne vemo iz katerega vira —, da vlada namerava zgornjo gimnazijo v Novem mestu razpustiti in samo spodnjo ohraniti. Mi nijsmo mogli verjeti, da bi vlada našo deželo tako kruto udariti mogla, zato smo o tem govorjenji molčali. Zdaj čujemo, da je govor o takem udarci na kulturni razvitek naše zemlje neutemeljen, da pa pač mislijo višji šolski krogi iz novomeške realne gimnazije, zopet ustvariti navadno gimnazijo. Proti temu nemamo nič; pač bi cela Kranjska glasno moralo protestovaje zavpiti, ko bi nam dan denes vlada srednje šole jemala, namesto, da jih množi. Mi zahtevamo in bomo zahtevali, da se šole poslovenijo. Ali, ako nam je voliti mej dvema zlema, volimo rajši pol nemško srednjo šolo, nego nobeno šolo.

— (Imenovanje.) Finančna direkcija za Kranjsko je imenovala davkarska adjunkta A. Golija in E. Janežiča za kontrolorje v 10. dietni klasi.

— (Iz Slovenske Bistrice) se nam piše 13. julija: V vinogradih je začetkom tega meseca odevelo. Imeli smo mej cvetjem večkrat solnčni dež in kar je o tem času cvelo, bilo je osmojeno ter se zdaj osiplje. Vendar je še ostalo dosti zdravega in lepega grozdja in če ostane še dalj časa taká vročina, kakoršna je zdaj, smemo v kvantiteti in kvaliteti dobro vinsko letino pričakati. Tudi s poljskimi pridelki smo prav zadovoljni. Ječmen in rež se je po večjem že požel, zrna je dosti in čvrstega, zlasti pšenica, ki bode kmalu dozorela, ima težko klasovje. Te dni je kazal pri solnčnih vinogradih termometer opoldne v senci 34° C. v solnci pa se je vzdignil na 51° C. Vinske jagode zato hitro rasto in so ko brinove jagode debele.

— (Nasledki vraž.) Blagoslovljen ogenj je vpepelil necemu kmetu pod Sabotinom blizu Gorice vse premoženje. Kmet je pšenico mlatil, ko začne grmeti in bliskati se; on hiti v hišo in zažge po stari neumni navadi „žegnan“ ogenj preblizu zmlatene slame; veter popiha, slama se vname in v malih urah je bila hiša v ognju. Kedaj vendar bodo opustili naši kmetje bedasto in nevarno navado se zvonjenjem in žegnomo grom in točo preganjati.

— (Požar.) V Kapli vasi pri Kameniku je 8. t. m. strela udarila v Luka Gašparlinov hlev, ubila enega konja, in zgorelo je več poslopij. Škode je nad 6000 gold. — Ob istem dnevi je treščilo v Stehaji vasi, v zatiškem okraji v klet Fr. Bregarja in sti dve kleti zgoreli; škode je 350 gold.

— (Utonil) je 10. t. m. hlapec V. Brundulja iz Dutovelj pri Sežani, kopaje se v Unci.

Razne vesti.

* (Lep dobitek.) Udova tudi mej Slovenci znanega umrlega inženirja Junkerja v

Reki je dobila v družbi z nekim gospodom 100.000 gold. v veliki loteriji.

(Iz severnega morja.) Kakor znano, potovala je l. 1872 avstrijska ladja „Tegetthof“ v severno ledeno morje, da bi, ako mogoče, prodrla od severnega poto ter našla okolo severnega kontinenta morski pot do Amerike. Ladja je bila za tri leta z živežem preskrbljena. Odkar je 21. avgusta 1872 dospela do severnega brega otoka Novaja Zemlja, nij prišlo od ladije do denes nobeno poročilo. Vsled tega je rusko mornarstvo na prošnjo avstrijskega poslanca opozorilo ruske mornarje, zlasti ribolovce v ledenem morji, naj vladi poročajo, ako poizvedo, kje je ladja. Neki Rus Sidorov je res zdaj vladi naznanil, da „Tegetthof“ nij mogel dalje iz kupa Nasovskega na Novaji Zemlji, ker je led še po leti 1873 blizu 14 milj daleč otok obdal. Proti severu tedaj ladij nij bilo mogoče odveslati. Proti jugu pa bi lahko prišla do sibirskje meje pri jeni-zejskem zalivu. Sidorov meni, da ima ruska vlada dolžnost po „Tegetthofu“ iskati in daruje sam v ta namen 1000 gld. Znani ruski mornar Starostin je pripravljen, proti severu odjadrati, da poišče „Tegetthofa.“ Ob enem pozivlje prijatelje severa in vednosti, naj se mu pri tem podvzetji pridružijo.

Letina.

Kolikor se uže zdaj da presoditi, je žitna letina sploh precej dobra. Spomladanski mrazi niso toliko škode napravili, kakor se je bilo bati. Samo reč je na nekaterih krajih tako pozebla, da so jo lastniki za krmo pokosili. Sicer pa jačmen in reč, uže požeta in spravljena, polno in zdravo klasje imata. Tudi pšenica bode skoraj dozorela. Na Ogerskem in Hrvatskem, na Francoskem in Ruskem sploh po celem našem kontinentu se hvalijo, da je izvrstna žitna letina. Krompir je zdrav, koruza zdaj silno naglo raste; kmet se lahko veseli, kjer mu nij toča nado vzela. Od toče pa letos k sreči nij toliko slišati, kakor lani, ko je baš o tem času najplodnejše dolenske kraje do golega potokla. — V vinogradih je precej polno, kjer nij spomladni mraz prvih mladice pokončal. Taki trsi so sicer ozeleli, a druge mladice le malo ali nič grozdja niso rodile. O cvetji je bilo vreme, kakor se nam poroča, na več krajih neugodno in se je grozdje osipalo. No, če ostane, kar je zdaj še videti grozdja, dobimo dovolj vina. Vročina je povsod silna, tedaj za trs koristna. — Črešenj je dosti bilo, gruške so povsod polne, jabelka pa le malokje. Kostanj lepo cvete; orehi so polni, kjer nijso bili od mraza poškodovani. Tedaj lahko uže zdaj rečemo, da je leto 1874 dobro leto — kljub konfesionalnim postavam in kljubu rotnju klerikalcev.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalescieri du Barry

v Londonu.

Vsem trpečim zdravje po izvrstni Revalescieri du Barry, katera brez porabe leka in brez stroškov sledeče bolezni odstrani: bolezni v želodci, v živcih, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na slisnici, v dušnjaku, v mehurji, in na ledvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprebavljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje tudi ob času nosečnosti, sečno silo, ožonost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenji, ki so vsem lekom zoperstavljala se:

Spričevalo št. 73.928.

Waldeg na Štajerskem, 3. aprila 1872.

Hvala Vašej Revalescieri, katero sem jaz, 50 let star mož, skozi 2 leti neprestano užival, sem od mojega 10letnega trpljenja: otrpnost na rokah in nogah, skor popolnem ozdravel in opravljam, kakor v najboljših časih, svoje posle. Za to meni izkazano veliko dobroto Vam izrekam s tem srčno zahvalo.

Br. Sigmo.

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

Spričevalo št. 93.268.

Trapani v Siciliji, 13. aprila 1870.

Moja žena, žrtva strašnih, nervoznih bolečin, s hudo oteklino na celem životu, s srčnim bitjem, nespečnostjo in vraniceno v najhujši stopinji, je bila od zdravnikov za izgubljeno zmatrana, kar sem se odločil pribežati k Du Barry-evi neprecenjeni Revalescieri. To izvrstno sredstvo je na začudenje mojih prijateljev, v kratkem času one strašne bolečine ozdravilo in mojo ženo tako okrepčalo, da se je, dasiravno 49 let stara, plesov udeležiti mogla. To Vam naznanjam na korist vseh enako trpečih in se Vam srčno zahvalim.

Atanasio Barbera.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalescieri pri odraslih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravlja.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalescieri-Biscuiten v pušicah 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalescieri-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morić, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnjih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštah nakaznicah ali povzetjih.

Loterijske srečke.

Na Dunaji 11. julija: 90. 70. 14. 86. 31.

Pollak-ova na novo odprta

27 krajc.

Univerzalna dvorana za blago Dunaj, Mariahilferstrasse 1.

Tam se pod najstrogejšo garancijo za najboljšo in pravo blago en gros et en detail oddaja:

Blago iz ovčje volne,

najfinejše in najmodernejšo v vseh barvah, gladko, progasto ali škotko, in sicer: **luster, barège, grenadin, gaziers, rips, mozambique, jacónats, kosmanoski percaill, batist, brillante** enobarven ali muštran (prava barva garantirana), creton (turšk za spalne suknje), rumburško, holandsko ali nepripravljeno sileško platno, cicasti ali čipkasti zastori, atlas-gradl, posteljna priprava, plateno-damastaste brisalke in serviete, gradl za žimnice in sofe, chiffon $\frac{3}{4}$ in $\frac{1}{2}$, širok, nanking, židane zavratnice, nogovice, žakeljčki za noge, rokavice, platnene in batistaste rute in še veliko tisoč drugih predmetov. (158—8)

Vse le po 27 krajc.

vatel, kos ali par.

Pošiljatvo po povzetnici urno in vestno. — Zapiski o muštrih in blagu gratis in franko.

Tuji.

14. julija:

Evropa: Stampfel z gospo iz Pešte. — Koch iz Kranja.

Pri Slonu: Ulčar iz Novega Sada. — Reddi iz Konjic. — Grof A. Woszenrensky iz Rusije. — Zaigerkovski iz Krakove. — Kinstner, Franzke iz Fischamonda. — Tschampa, Spalk iz Novega mesta. — Dedaix, Lahn iz Trsta. — Linhart, Herman, potnika iz Prage. — Gebicht, potnik, Bergweis z gospo iz Trsta.

Pri Maliči: Lechner z gospo iz Gradca. — Hirsch, Hornjascheg, Kretschman iz Dunaja. — Goslet iz Hrastnika. — Hajek iz Dolenje vasi. — Herb iz Stuttgarta. — Boschi iz Reke. — Pogačnik c. kr. nadlejtant iz Dobrovnika. — Kuhnel iz Trsta.

Pri Zamorei: Remar iz Karlova. — Schaffer iz Newyorka. — Janovitz iz Trsta.

Pri bavarskem dvoru: Ajdovec posestnik iz Trsta. — Kuchtič iz Zagreba.

Dunajska borza 15. julija.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	70 gld.	45 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	75	60
1860 drž. posojilo	109	75
Akcije narodne banke	978	—
Kreditne akcije	234	75
London	111	50
Napol.	8	87 $\frac{1}{2}$
C. k. cekini	—	—
Srebro	104	60

Gledališke vlasulje (baroke)

priporoča slavnim čitalnicam in diletantičnim društvom po najnižji ceni (od 3 gold. naprej)

Jurečič Franc,

gledališki friseur v Ljubljani, pri čevljarskem mostu števil. 233.

(184—1) Samo za (157—8)

27 krajc.

vatel, kos ali par se pod najstrogejšo garancijo za najboljšo in pravo blago en gros et en detail oddaja:

Blago iz ovčje volne,

najfinejše in najmodernejšo v vseh barvah, gladko, progasto ali škotko, in sicer: **luster, barège, grenadin, gaziers, rips, mozambique, jacónats, kosmanoski percaill, batist, brillante** enobarven ali muštran (prava barva garantirana), creton (turšk za spalne suknje), rumburško, holandsko ali nepripravljeno sileško platno, cicasti ali čipkasti zastori, atlas-gradl, posteljna priprava, plateno-damastaste brisalke in serviete, gradl za žimnice in sofe, chiffon $\frac{3}{4}$ in $\frac{1}{2}$, širok, nanking, židane zavratnice, nogovice, žakeljčki za noge, rokavice, platnene in batistaste rute in še veliko tisoč drugih predmetov edino in samo v kot solidni in realno znani

prvi in največji

27 krajoarski Dvorani za blago,

Dunaj, Kärntnerstrasse števil. 34,

(poslopje meščanskega špita).

Pošiljatvo po povzetnici urno in vestno. — Zapiski o muštrih in blagu gratis in franko.

Ev. 150.000,

125.000, 120.000, 115.000, 110.000 tolarjev

je glavna dobitka

novega kapitalnega srečanja

od vojvodsko brunšviske vlade garantiranega, in se mora v malo mesecih 43.500 dobitok odločiti.

1. srečanje je uže

23. in 24. julija 1874.

Cena je za

eno originalno srečko	6 gld. 60 kr. a. v.
pol originalne srečke	3 " 30 " "
četrt " " " "	1 " 65 " "

Planu za ogled zastoj.

Če se znesek pošlje se vnanje naročbe promptno in direktno izvršujejo. Naj se obrne zaupno na našo firmo, kateri je iztrženje zgornjih srečk izročeno. Dobitno listo takoj po odločenju.

Brata Lilienfeld,

trgovina z državnimi papirji,

Hamburg.

(140—7)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.